

Een zorgvuldige

Hij geldt in Nederland als een vernieuwer, die al vroeg het belang van duurzame stedelijke ontwikkeling inzag. Eind jaren 1980 pleitte stedenbouwkundige Martin Dubbeling al voor een aanpak op een hoger schaalniveau. Twintig jaar later lijkt dat pleidooi eindelijk gehoor te vinden, getuige het succes van de – onlangs flink geactualiseerde – publicatie *Duurzame Stedenbouw*. Wat verstaat Martin Dubbeling onder een duurzame stad en wat kan België op dit punt leren van de Nederlandse ervaringen? Een gesprek met een bevlogen doener.

transformatie van het bestaande

Kees de Graaf

[STUDIO PLATZ] GRONINGEN

Het gesprek met Martin Dubbeling, in het dagelijks leven werkzaam als stedenbouwkundige bij bureau SAB in Arnhem, vindt plaats in zijn woning aan de Vaart in Assen. Een oude, kaarsrechte stedenbouwkundige structuur, die recent met succes nieuw leven is ingeblazen door de gemeente, die aan aantal dammen uit de vaart liet verwijderen en zo het centrum van Assen weer bereikbaar maakte voor de pleziervaart. De fraaie oude panden langs de Vaart komen ineens ook een stuk beter tot hun recht, nu hier weer gevaren en aangelegd wordt. En er vinden allerlei activiteiten plaats, zoals recent de Europese wielervedstrijd voor jongeren: een tijdrif langs de Vaart. Misschien wel een typisch voorbeeld van hoe “verduurzaming” van de bestaande stad kan bijdragen aan het leefklimaat ter plekke.

Dubbelings eigen woning aan de Vaart ademt evenzeer duurzaamheid, maar dan op een heel ander schaalniveau. Het beste is dat voelbaar in de aanbouw, de serre, waarvan het dak bekleed is met in het glas verwerkte zonnepanelen. Die zonnepanelen wekken niet alleen elektriciteit op – Dubbeling haalt er een kwart van zijn energiegebruik uit – maar doen ook dienst als zonwering. Onder het huis, in de kruipruimte, ligt bovendien een grote zak met vijf kuub inhoud die het regenwater opvangt, dat wordt gebruikt voor verschillende watervragende functies in huis. Alles wijst erop dat we te maken hebben met iemand die ideeën en toekomstdromen in de praktijk wil brengen. Niet alleen op woningniveau, maar ook het schaalniveau van woonwijken, stadsdelen en steden.

Laten we eerst de begripskwestie bij de kop pakken. Je presenteert jezelf als advocaat van de duurzame stad, maar de definitie daarvan is mogelijk net zo breed als het begrip duurzaamheid zelf. Wat versta je daar zelf onder?

Martin Dubbeling | “Duurzaamheid in relatie tot steden heeft in mijn ogen vooral met identiteit te maken. Identiteit van binnensteden, maar ook van naoorlogse woongebieden en bedrijventerreinen. Identiteit zorgt ervoor dat een stad zich op lange termijn in stand kan houden en zichzelf steeds opnieuw kan uitvinden. Niet alle steden zijn daarin geslaagd, zo leert de historie. Een stad als Eisenhüttenstadt vlakbij de Poolse grens – een extreem voorbeeld, dat geef ik toe – is niet veel meer gebleken dan een kale grote woonwijk rondom een staalfabriek.

Maar een stad als Barcelona, met het prachtige plan van Cèrda, is nog steeds succesvol. Dat zijn wat ik noem leefbare steden, waar mensen zich mee verbonden voelen. Die binding komt tot stand door zaken als interessante publieke ruimtes, een goed functionerend openbaar vervoer systeem en een gezonde, groene omgeving. Steden als Vancouver en Singapore hebben dat goed begrepen. Dichter in de buurt hebben Antwerpen, Hamburg en Oslo met hun havenfronten laten zien dat je met het opnieuw benutten van de oude kades de stad weer een nieuwe impuls kan geven. Daarmee geef je een stad een identiteit, een merk.”

Is er in Nederland voldoende aandacht voor die brede, op identiteit gerichte invalshoek?

Dubbeling | De laatste tijd gaat het iets beter, maar het debat ging lange tijd toch wel heel sterk over laag energieverbruik van gebouwen en over het beperken van de CO₂-uitstoot. Wat het debat bemoeilijkt, is dat er van alles door elkaar loopt. Veel steden in Nederland roepen nu bijvoorbeeld dat ze in 2020 of 2030 CO₂-neutraal willen zijn. Bij nadere lezing blijkt dan dat alleen alle gemeentelijke gebouwen klimaatneutraal moeten zijn. Maar dat is dus wat anders dan een CO₂-neutrale stad. Juist bij

› **Een cruiseschip zit intelligenter in elkaar dan een gemiddelde woonwijk** ◀

dit soort ongrijpbare begrippen moet je proberen het zo concreet mogelijk te maken. Gaat het over gebouwen, over transport, over energievoorziening? Ik heb gemerkt dat heel weinig vakgenoten kennis hebben over de feiten. Weet jij hoeveel kilogram CO₂ vrijkomt bij het verbranden van 1000 kilogram steenkool, trouwens? Overigens begrijp ik de aandacht voor energie wel: per slot van rekening is dat de moeder aller problemen. Maar ik denk niet dat we het gaan redden met het en masse isoleren van onze zolderkamers. Met een andere benadering valt een veelvoud aan milieuwinst te behalen. Zo moeten we af van het idee van het maken van energiezuinige woningen en veel meer gaan nadenken over woonwijken en stadsdelen die zelf duurzame energie produceren. Op naar “low carbon cities” wat mij betreft. Maar dat vraagt een veel innovatievere aanpak in onze sector. Want laten we eerlijk wezen: de infrastructuur in onze steden is ouderwets, nieuwe fietsen zijn geavanceerder dan onze woningen en een cruiseschip zit intelligenter in elkaar dan een gemiddelde woonwijk.”